

บทที่ 1

บทนำ

ความเป็นมาและความสำคัญของปัญหา

พระราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาติ พ.ศ. 2542 (กรมวิชาการ, 2546, หน้า 21-25) ได้กำหนดแนวทางการจัดการศึกษา หมวด 4 มาตรา 24 เน้นการจัดกระบวนการเรียนรู้ให้ผู้เรียนโดยจัดเนื้อหาสาระกิจกรรมให้สอดคล้องกับความสนใจและความถนัดของผู้เรียน คำนึงถึงความแตกต่างระหว่างบุคคล เน้นฝึกทักษะกระบวนการคิด การจัดการ การเผชิญสถานการณ์ และการประยุกต์ความรู้มาใช้เพื่อป้องกันและแก้ไขปัญหา โดยให้ผู้เรียนได้เรียนรู้จากประสบการณ์จริง ฝึกการปฏิบัติให้ทำได้ คิดเป็น ทำเป็น รักการอ่าน และเกิดการใฝ่รู้อย่างต่อเนื่อง

ในปัจจุบันเป็นยุคแห่งข้อมูลสารสนเทศซึ่งเป็นข้อมูลที่มีความสำคัญและจำเป็นอย่างยิ่งในการดำรงชีวิตของมนุษย์ ถ้าผู้รับข้อมูลคิดวิเคราะห์ไม่เป็นอาจจะรับข้อมูลข่าวสารผิดพลาด หรืออาจไม่ได้รับประโยชน์จากข้อมูลอย่างแท้จริง บุคคลจึงต้องรู้จักคิดวิเคราะห์และสรุปความเพื่อให้ได้ข้อมูลข่าวสารในการตัดสินใจได้อย่างถูกต้อง ดังนั้น การจัดการศึกษาเพื่อพัฒนาคนในยุคปัจจุบันจึงควรเน้นการพัฒนากระบวนการคิดวิเคราะห์ เพื่อให้บุคคลสามารถดำรงชีวิตในสังคมยุคข้อมูลข่าวสารได้อย่างมีความสุข

หลักสูตรแกนกลางการศึกษาขั้นพื้นฐาน พุทธศักราช 2551 (กรมวิชาการ, 2551, หน้า 5-6) เป็นหลักสูตรที่มุ่งพัฒนาผู้เรียนให้เป็นคนดี มีปัญญา มีความสุข มีศักยภาพในการศึกษาต่อ และประกอบอาชีพ จึงได้กำหนดจุดหมายของหลักสูตรเพื่อให้เกิดกับผู้เรียนเมื่อจบการศึกษาขั้นพื้นฐาน 5 ประการ คือ 1) มีคุณธรรม จริยธรรม และค่านิยมที่พึงประสงค์ เห็นคุณค่าของตนเอง มีวินัยและปฏิบัติตนตามหลักธรรมของพระพุทธศาสนา หรือศาสนาที่ตนนับถือ ยึดหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียง 2) มีความรู้อันเป็นสากล และความสามารถในการสื่อสาร การคิด การแก้ปัญหา การใช้เทคโนโลยีและมีทักษะชีวิต 3) มีสุขภาพกายและสุขภาพจิตที่ดี มีสุขนิสัย และรักการออกกำลังกาย 4) มีความรักชาติ มีจิตสำนึกในความเป็นพลเมืองไทยและพลโลก ยึดมั่นในวิถีชีวิต และการปกครองตามระบอบประชาธิปไตยอันมีพระมหากษัตริย์ทรงเป็นประมุข 5) มีจิตสำนึกในการอนุรักษ์วัฒนธรรมและภูมิปัญญาไทย การอนุรักษ์และพัฒนาสิ่งแวดล้อม มีจิตสาธารณะที่มุ่งทำประโยชน์และสร้างสิ่งที่ดีงามในสังคม และอยู่ร่วมกันในสังคมอย่างมีความสุข และกำหนดสมรรถนะสำคัญของผู้เรียนไว้ 5 ประการ หนึ่งในห้าประการคือ สมรรถนะสำคัญ

ประการที่ 2 ที่กำหนดความสามารถในการคิด เป็นความสามารถในการคิดวิเคราะห์ การคิดสังเคราะห์ การคิดอย่างสร้างสรรค์ การคิดอย่างมีวิจารณญาณ และการคิดเป็นระบบ เพื่อนำไปสู่การสร้างองค์ความรู้หรือสารสนเทศเพื่อการตัดสินใจเกี่ยวกับตนเองและสังคมได้อย่างเหมาะสม จะเห็นได้ว่าทั้งจุดหมายและสมรรถนะของหลักสูตรประการที่ 2 ได้กล่าวถึงความสำคัญของความสามารถในการคิดวิเคราะห์ และเขียน ที่พึงมี พึ่งเกิดกับผู้เรียน เพื่อแสดงถึงการรู้จักจริง ทำได้จริงด้วยสติปัญญาอันลึกซึ้งซึ่งตามพระราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาติ และหลักสูตรแกนกลางการศึกษาขั้นพื้นฐาน อันจะนำไปสู่การสร้างองค์ความรู้หรือสารสนเทศเพื่อการตัดสินใจเกี่ยวกับตนเองและสังคมได้อย่างเหมาะสมถ้าหากพิจารณาตรรกะของรอบคอบจะเห็นว่าความสามารถที่เป็นผลงานการเขียนเป็นผลที่เกิดจากการบูรณาการ การฟัง การอ่าน การถาม การใช้ความคิดเข้าด้วยกัน เป็นการแสดงออกถึงภูมิปัญญาของผู้เขียน

จากที่กล่าวมาแล้วข้างต้นจะเห็นได้ว่า การจัดการศึกษามุ่งเน้นความสำคัญของการคิดวิเคราะห์ เนื่องจากการคิดวิเคราะห์มีความสำคัญต่อการดำเนินชีวิตประจำวัน ดังที่ สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาแห่งชาติ (2544, หน้า 1) ได้ให้ความเห็นไว้ว่า คนที่รู้จักคิดวิเคราะห์ รู้จักแก้ปัญหา มีความคิดริเริ่มสร้างสรรค์ รู้จักเรียนรู้ด้วยตนเอง ทำให้สามารถปรับตัวได้ทันกับการเปลี่ยนแปลงที่เกิดขึ้นอย่างรวดเร็วในโลกของความเจริญก้าวหน้าด้านเทคโนโลยีสารสนเทศ สอดคล้องกับที่ รัชรา เล่าเรียนดี (2547, หน้า 1) กล่าวไว้ว่า ทักษะและความสามารถในการคิดมีความจำเป็นสำหรับการดำรงชีวิต การปฏิบัติงานให้บรรลุเป้าหมายและประสบผลสำเร็จ อีกทั้งจะส่งผลถึงการพัฒนาประเทศชาติในทุกด้าน

นอกจากทักษะการคิดวิเคราะห์แล้วยังมีทักษะทางภาษาอีกทักษะหนึ่งที่มีความสำคัญไม่ยิ่งหย่อนไปกว่ากัน คือ ทักษะการเขียนสรุปความ เนื่องจากการเขียนสรุปความเป็นเครื่องมือในการติดต่อสื่อสาร เพื่อใช้ถ่ายทอดความรู้ ความคิดและความเข้าใจให้ผู้อื่นทราบ กัณฑ์ คำหอมกุล (2548, หน้า 36) ได้กล่าวถึงความสำคัญของการเขียนสรุปความว่าการเขียนสรุปความมีความสำคัญและจำเป็นอย่างยิ่งต่อการศึกษา และการสื่อสารในชีวิตประจำวัน เพราะช่วยให้จดจำสาระสำคัญสิ่งที่ได้ฟังและอ่าน ทำให้สื่อความหมายเข้าใจดีขึ้นและสามารถนำไปใช้ประโยชน์ต่อไปได้ทั้งที่เป็นวิชาการและไม่เป็นวิชาการ สอดคล้องกับที่ สรวีย์ เคียนสันเทียะ (2545, หน้า 1) กล่าวถึงความสำคัญของการเขียนสรุปความไว้ว่า เป็นกระบวนการสำคัญที่ช่วยให้นักเรียนรู้จักประมวลความรู้ ความคิด มีวิจารณญาณในการตัดสินใจ ทุกคนจำเป็นต้องใช้วิธีการนี้ตลอดเวลา

ปัญหาการพัฒนาศักยภาพด้านการคิดและการเขียนของผู้เรียนเป็นปัญหาระดับชาติ กระทรวงศึกษาธิการร่วมกับสำนักงานรับรองมาตรฐานและประเมินคุณภาพการศึกษาได้ติดตามผลการปฏิรูปการศึกษาในวาระครบรอบ 6 ปี ผลปรากฏว่า ผู้เรียนมีความสามารถในการคิดวิเคราะห์ คิดสังเคราะห์ การมีวิจารณญาณ การมีความคิดสร้างสรรค์ คิดไตร่ตรองที่ต้องแก้ไข ปัญหาเรื่องการอ่านคิดวิเคราะห์และเขียนจึงเป็นปัญหาสำคัญที่ต้องแก้ไข (ปานวิ ียงยุทธิวิชัย, 2548, หน้า 22) จากการรายงานผลการประเมินผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 2 ปีการศึกษา 2552 ภาพรวมของสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษากำแพงเพชร เขต 2 ในรายวิชาภาษาไทย พบว่า นักเรียนมีผลการเรียนในระดับพอใช้ 2,440 คน และระดับปรับปรุงจำนวน 574 คน จากจำนวนนักเรียนทั้งหมด 3,555 คน ทั้งสองระดับคิดเป็นร้อยละ 83.65 และผลการประเมินรายวิชาภาษาไทยของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 2 โรงเรียนวังแหยมวิทยาคม ปีการศึกษา 2552 ได้คะแนนเฉลี่ยร้อยละ 34.45 (สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษากำแพงเพชร เขต 2, 2552, หน้า 112-113) ซึ่งต่ำกว่าเกณฑ์ที่กำหนด

ปัญหาดังกล่าว เห็นได้ว่านักเรียนขาดทักษะการคิดวิเคราะห์เรื่องที่อ่าน ขาดความเข้าใจ และขาดทักษะการเขียนสรุปความ ปัญหาเหล่านี้ส่วนหนึ่งอาจมีสาเหตุมาจากการจัดการเรียนการสอนของครู ขาดการฝึกทักษะกระบวนการคิดที่ให้นักเรียนรู้จักการคิดวิเคราะห์ ดังที่ชะลอ รอดลาย (2538, หน้า 46) กล่าวถึงปัญหาและสาเหตุของการที่นักเรียนอ่านหนังสือแล้วสรุปความไม่ได้ว่ามีสาเหตุหนึ่งมาจากตัวครูและวิธีการสอนของครู สอดคล้องกับที่ สุจริต เพียรชอบ (2538, หน้า 11) กล่าวถึงปัญหาการสอนเขียนว่า ครูไม่ได้ฝึกการเขียนสรุปความให้นักเรียน เพราะจำนวนนักเรียนมากทำให้ไม่มีเวลาตรวจ ประกอบกับในปัจจุบันครูมักออกข้อสอบเป็นแบบปรนัยเป็นส่วนใหญ่ นักเรียนจึงขาดการฝึกเขียนแสดงความคิดเห็นหรือเรียบเรียงข้อความต่าง ๆ ดังนั้นจึงมีความจำเป็นอย่างยิ่งที่ครูจะต้องหาวิธีการหรือกลวิธีหลากหลายรูปแบบ ในการจัดการเรียนการสอนเพื่อพัฒนาทักษะการคิดวิเคราะห์และเขียนสรุปความของนักเรียน

วิธีสอนวิธีหนึ่งที่สามารถนำมาจัดกิจกรรมการเรียนรู้เพื่อพัฒนาทักษะการคิดวิเคราะห์และเขียนสรุปความของนักเรียน คือ วิธีสอนด้วยเทคนิค KWL Plus ซึ่งเป็นเทคนิคที่ คาร์ (Carr) และ โอเกิ้ล (Ogle) พัฒนาขึ้นซึ่งมีขั้นตอนสำคัญ 5 ขั้นตอน คือ 1) ขั้น Know หมายถึง ประสพการณ์เดิมหรือความรู้เดิมของนักเรียนที่เกี่ยวกับเรื่องที่กำลังจะอ่าน 2) ขั้น What to know หมายถึง นักเรียนต้องการที่จะรู้อะไรเกี่ยวกับเรื่องที่จะอ่าน ครูและนักเรียนจะตั้งคำถามในสิ่งที่อยากรู้ 3) ขั้น Learned หมายถึง นักเรียนรู้อะไรบ้างจากการอ่าน 4) ขั้น Mapping เป็นการทำแผนภูมิรูปภาพความคิด และ 5) ขั้น Summarizing เป็นการสรุปเรื่องหลังจากการอ่าน

คาร์และโอเกิล (Carr and Ogle, 1987, หน้า 626-631) กล่าวว่าไว้ว่า เทคนิค KWL Plus เป็นเทคนิควิธีสอนที่จะช่วยกระตุ้นนักเรียนให้เป็นนักคิดในขณะที่อ่าน โดยที่นักเรียนจะทำนายเหตุการณ์ในเรื่องที่จะอ่านก่อนที่จะเริ่มอ่านเรื่องที่กำหนด นักเรียนจะพิจารณาความรู้ความเข้าใจของตนเองที่มีต่อเรื่องที่จะอ่าน ในขณะที่อ่านนักเรียนจะตรวจสอบเหตุการณ์ในเรื่องว่าเป็นไปตามที่นักเรียนได้ทำนายไว้หรือไม่ และสรุปความคิดรวบยอดหลักการอ่านเสร็จสิ้น นอกจากวิธีสอนแล้วกิจกรรมก็มีบทบาทสำคัญต่อการพัฒนาคุณภาพการศึกษาเช่นกัน โดยเฉพาะครูเป็นบุคคลสำคัญที่สามารถนำนักเรียนให้บรรลุจุดหมายของหลักสูตร และสิ่งที่จะช่วยอำนวยความสะดวกครูผู้สอนได้เป็นอย่างดี คือ สื่อการสอน (ปาริชาติ รอดโสภา, 2542 อ้างอิงใน บุญเกื้อ ครรหาเวช, 2543, หน้า 84) ชุดกิจกรรมเป็นนวัตกรรมหนึ่งที่สนองความต้องการที่จะส่งเสริมให้นักเรียนได้ฝึกปฏิบัติ ได้เรียนรู้โดยการกระทำที่นอกเหนือจากสถานการณ์ในชั้นเรียนเพื่อพัฒนาความสามารถในการคิดวิเคราะห์ และเขียนสรุปความ อีกทั้งยังช่วยให้ครูผู้สอนนำไปใช้สอนซ่อมเสริมนักเรียนที่มีปัญหา และใช้ส่งเสริมนักเรียนที่มีความสามารถพิเศษเกี่ยวกับทักษะดังกล่าวให้มีคุณภาพยิ่งขึ้น

จากที่กล่าวมาแล้วข้างต้น ผู้ศึกษามีความสนใจที่จะพัฒนาชุดกิจกรรมฝึกทักษะการคิดวิเคราะห์ และเขียนสรุปความ สำหรับนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 2 โดยนำเทคนิค KWL Plus มาใช้ในกระบวนการจัดการเรียนรู้ เทคนิค KWL Plus เป็นเทคนิคที่จะช่วยในการพัฒนานักเรียนให้มีความสามารถในการคิดวิเคราะห์และเขียนสรุปความได้ อีกทั้งยังส่งเสริมให้ผู้เรียนเกิดความเปลี่ยนแปลงพฤติกรรมการเรียนรู้ได้ด้วยตนเองตามความสามารถของแต่ละคน ตลอดจนสามารถนำมาใช้เป็นแนวทางในการปรับปรุงและพัฒนาการเรียนการสอนให้ประสิทธิภาพมากยิ่งขึ้น

จุดมุ่งหมายของการศึกษา

1. เพื่อสร้างและหาประสิทธิภาพของชุดกิจกรรมฝึกทักษะการคิดวิเคราะห์ และเขียนสรุปความ โดยใช้เทคนิค KWL Plus สำหรับนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 2 ตามเกณฑ์ 75/75
2. เพื่อเปรียบเทียบความสามารถในการคิดวิเคราะห์ และเขียนสรุปความก่อนเรียนและหลังเรียนด้วยชุดกิจกรรมฝึกทักษะการคิดวิเคราะห์ และเขียนสรุปความ โดยใช้เทคนิค KWL Plus สำหรับนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 2
3. เพื่อศึกษาความพึงพอใจของนักเรียนที่มีต่อการเรียนด้วยชุดกิจกรรมฝึกทักษะการคิดวิเคราะห์ และเขียนสรุปความ โดยใช้เทคนิค KWL Plus สำหรับนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 2

ความสำคัญของการศึกษา

1. การศึกษาครั้งนี้จะได้ชุดกิจกรรมฝึกทักษะการคิดวิเคราะห์ และเขียนสรุปความ โดยใช้เทคนิค KWL Plus ที่มีประสิทธิภาพ
2. เป็นแนวทางในการจัดกิจกรรมเพื่อพัฒนาความสามารถในการคิดวิเคราะห์ และเขียนสรุปความ

ขอบเขตของการศึกษา

ผู้ศึกษาได้แบ่งขอบเขตการศึกษาออกเป็น 3 ขั้นตอน โดยกำหนดขอบเขตในแต่ละขั้นตอนออกเป็น 3 ด้าน คือ ขอบเขตด้านแหล่งข้อมูล ขอบเขตด้านเนื้อหาและขอบเขตด้านตัวแปร ซึ่งมีรายละเอียด ดังนี้

ขั้นตอนที่ 1 สร้างและหาประสิทธิภาพของชุดกิจกรรมฝึกทักษะการคิดวิเคราะห์ และเขียนสรุปความ โดยใช้เทคนิค KWL Plus สำหรับนักเรียน ชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 2

1. ขอบเขตด้านแหล่งข้อมูล

ขอบเขตด้านแหล่งข้อมูลในการสร้างและหาประสิทธิภาพของชุดกิจกรรม คือ

1. ผู้เชี่ยวชาญจำนวน 5 ท่าน สำหรับตรวจสอบความเหมาะสมของชุดกิจกรรม โดยผู้ศึกษากำหนดคุณลักษณะของผู้เชี่ยวชาญไว้ ดังนี้
 - 1.1 เป็นอาจารย์ในสถาบันอุดมศึกษา โดยสำเร็จการศึกษาระดับปริญญาเอก มีความเชี่ยวชาญด้านหลักสูตรและการสอน จำนวน 1 ท่าน
 - 1.2 เป็นศึกษานิเทศก์ จำนวน 2 ท่าน เป็นผู้ที่มีประสบการณ์ด้านการคิดวิเคราะห์ และเขียน จำนวน 1 ท่าน และมีประสบการณ์ด้านวิจัยและประเมินผลการศึกษา จำนวน 1 ท่าน
 - 1.3 เป็นครูชำนาญการพิเศษ เป็นผู้ที่มีประสบการณ์ด้านการสอนภาษาไทย ไม่ต่ำกว่า 10 ปี จำนวน 2 ท่าน

2. นักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 2 ภาคเรียนที่ 2 ปีการศึกษา 2553 โรงเรียนวังชมภู วิทยาคม สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต 41 จำนวน 3 คน ประกอบด้วย นักเรียนที่เรียน เก่ง ปานกลาง และอ่อน เพื่อตรวจสอบความเหมาะสมของชุดกิจกรรม เนื้อหา เวลาที่ใช้ฝึก ตลอดจนความสวยงามของชุดกิจกรรม และนักเรียนจำนวน 9 คน และ 30 คน เพื่อหาประสิทธิภาพของชุดกิจกรรม

2. ขอบเขตด้านเนื้อหา

การศึกษาครั้งนี้เป็นการพัฒนาชุดกิจกรรมฝึกทักษะการคิดวิเคราะห์ และเขียนสรุปความ โดยใช้เทคนิค KWL Plus สำหรับนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 2 มุ่งพัฒนาความสามารถในการคิดวิเคราะห์ และเขียนสรุปความ เนื้อหาที่นำมาสร้างชุดกิจกรรมได้มาจากสาระการอ่านและสาระการเขียน กลุ่มสาระการเรียนรู้ภาษาไทย รายวิชาภาษาไทยพื้นฐาน ชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 2 ตามหลักสูตรแกนกลางการศึกษาขั้นพื้นฐาน พุทธศักราช 2551 ซึ่งประกอบด้วยชุดกิจกรรม จำนวน 5 ชุด ได้แก่

- ชุดที่ 1 เพลงดีมีคุณค่า
- ชุดที่ 2 นิทานสอนใจ
- ชุดที่ 3 เรื่องสั้นชวนคิด
- ชุดที่ 4 บทความน่ารู้
- ชุดที่ 5 เสน่ห์บทร้อยกรอง

3. ขอบเขตด้านตัวแปร

ตัวแปรที่ศึกษาได้แก่

1. ความคิดเห็นของผู้เชี่ยวชาญเกี่ยวกับความเหมาะสมของชุดกิจกรรมฝึกทักษะการคิดวิเคราะห์ และเขียนสรุปความ โดยใช้เทคนิค KWL Plus
2. ประสิทธิภาพของชุดกิจกรรมฝึกทักษะการคิดวิเคราะห์ และเขียนสรุปความ โดยใช้เทคนิค KWL Plus ตามเกณฑ์ 75/75

ขั้นตอนที่ 2 เพื่อเปรียบเทียบความสามารถในการคิดวิเคราะห์ และเขียนสรุปความ ก่อนเรียนและหลังเรียนด้วยชุดกิจกรรมฝึกทักษะการคิดวิเคราะห์ และเขียนสรุปความ โดยใช้เทคนิค KWL Plus สำหรับนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 2

1. ขอบเขตด้านแหล่งข้อมูล

ประชากร ได้แก่ นักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 2 ภาคเรียนที่ 2 ปีการศึกษา 2553 สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต 41 กำแพงเพชร
กลุ่มตัวอย่าง ได้แก่ นักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 2 ภาคเรียนที่ 2 ปีการศึกษา 2553 โรงเรียนวังชมวิทยาคม สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต 41

2. ขอบเขตด้านเนื้อหา

ศึกษาผลการเปรียบเทียบความสามารถในการคิดวิเคราะห์ และเขียนสรุปความ ด้วยชุดกิจกรรมฝึกทักษะการคิดวิเคราะห์ และเขียนสรุปความ โดยใช้เทคนิค KWL Plus จำนวน 5 ชุด ได้แก่ เพลงดีมีคุณค่า นิทานสอนใจ เรื่องสั้นชวนคิด บทความน่ารู้ และเสนอห์ บทร้อยกรอง

3. ขอบเขตด้านตัวแปร

ตัวแปรต้น ได้แก่ การสอนโดยใช้ชุดกิจกรรมฝึกทักษะการคิดวิเคราะห์ และเขียนสรุปความ โดยใช้เทคนิค KWL Plus

ตัวแปรตาม ได้แก่

3.1 ความสามารถในการคิดวิเคราะห์

3.2 ความสามารถในการเขียนสรุปความ

ขั้นตอนที่ 3 ศึกษาความพึงพอใจของนักเรียนที่มีต่อการเรียนด้วยชุดกิจกรรมฝึกทักษะการคิดวิเคราะห์ และเขียนสรุปความ โดยใช้เทคนิค KWL Plus สำหรับนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 2

1. ขอบเขตด้านแหล่งข้อมูล

กลุ่มที่ศึกษา ได้แก่ นักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 2 ภาคเรียนที่ 2 ปีการศึกษา 2553 โรงเรียนวังชมวิทวิทยาฯ สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต 41 จำนวน 1 ห้องเรียน นักเรียน 35 คน ซึ่งเป็นนักเรียนกลุ่มตัวอย่างที่เรียนด้วยชุดกิจกรรมแล้ว

2. ขอบเขตด้านเนื้อหา

ความพึงพอใจของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 2 ที่มีต่อการเรียนด้วยชุดกิจกรรมฝึกทักษะการคิดวิเคราะห์ และเขียนสรุปความโดยใช้เทคนิค KWL Plus ด้านการออกแบบ ด้านเนื้อหา ด้านการสื่อความหมาย และด้านประโยชน์ที่ได้รับ

3. ขอบเขตด้านตัวแปร

ตัวแปรที่ศึกษา ได้แก่ ความพึงพอใจของนักเรียนที่มีต่อชุดกิจกรรมฝึกทักษะการคิดวิเคราะห์ และเขียนสรุปความ โดยใช้เทคนิค KWL Plus

นิยามศัพท์เฉพาะ

เพื่อให้เกิดความเข้าใจความหมายเฉพาะของคำที่ใช้ในการศึกษาค้นคว้าครั้งนี้ตรงกัน ผู้ศึกษาได้นิยามศัพท์เฉพาะของคำต่าง ๆ ไว้ดังนี้

1. ชุดกิจกรรมฝึกทักษะการคิดวิเคราะห์ และเขียนสรุปความ โดยใช้เทคนิค KWL Plus หมายถึง สื่อการเรียนการสอนที่ผู้ศึกษาสร้างขึ้นสำหรับให้ครูผู้สอนใช้เป็นสื่อในการจัดกิจกรรมการเรียนรู้ในห้องเรียน เพื่อส่งเสริมและพัฒนาความสามารถในการคิดวิเคราะห์ และเขียนสรุปความ ซึ่งมีจำนวน 5 ชุด ได้แก่ ชุดที่ 1 เพลงดีมีคุณค่า ชุดที่ 2 นิทานสอนใจ ชุดที่ 3 เรื่องสั้นชวนคิด ชุดที่ 4 บทความน่ารู้ และชุดที่ 5 เสน่ห์บทร้อยกรอง แต่ละชุดประกอบด้วยโครงสร้างชุดกิจกรรม คู่มือการใช้ชุดกิจกรรมสำหรับครู แผนการจัดการเรียนรู้ คู่มือการใช้ชุดกิจกรรมสำหรับนักเรียน ขั้นตอนการฝึกทักษะการคิดวิเคราะห์ และเขียนสรุปความ โดยใช้เทคนิค KWL Plus บัตรกิจกรรม บัตรเนื้อหา แบบทดสอบท้ายชุดกิจกรรม และบัตรเฉลย ชุดกิจกรรมทุกชุดมุ่งฝึกทักษะการคิดวิเคราะห์ 3 ลักษณะประกอบด้วย วิเคราะห์ความสำคัญ วิเคราะห์ความสัมพันธ์ และวิเคราะห์หลักการ จากนั้นเชื่อมโยงสู่การเขียนสรุปความซึ่งผู้ศึกษาได้สร้างขึ้นจากแนวคิดของบลูม

2. ทักษะการคิดวิเคราะห์ และเขียนสรุปความ

2.1 ทักษะการคิดวิเคราะห์ หมายถึง ความสามารถในการคิดวิเคราะห์ โดยให้ผู้เรียนอ่านและทำความเข้าใจเรื่องที่กำหนดให้ แล้ววิเคราะห์เรื่องที่อ่าน 3 ลักษณะ คือ 1) วิเคราะห์ความสำคัญ โดยบอกได้ว่าอะไรคือข้อคิดเห็น อะไรคือข้อเท็จจริง ส่วนใดคือสาระสำคัญของเรื่อง 2) วิเคราะห์ความสัมพันธ์ โดยบอกได้ว่าเหตุการณ์ต่าง ๆ มีความสัมพันธ์กันอย่างไร โดยการเชื่อมโยงเหตุและผล 3) วิเคราะห์หลักการ โดยบอกได้ว่ามีหลักการและเจตนาใดในการนำเสนอเรื่องราวต่าง ๆ ซึ่งสามารถวัดได้จากแบบทดสอบวัดความสามารถในการคิดวิเคราะห์ ก่อนเรียนและหลังเรียนที่ผู้ศึกษาสร้างขึ้น เป็นแบบทดสอบปรนัยชนิดเลือกตอบ 4 ตัวเลือก จำนวน 30 ข้อ

2.2 ทักษะการเขียนสรุปความ หมายถึงความสามารถในการเขียนเฉพาะเนื้อหาสำคัญของเรื่องที่อ่านให้ได้ใจความครบถ้วนสมบูรณ์ สื่อความหมายได้ถูกต้องและใช้สำนวนภาษาของตนเอง โดยประเมินจากแบบทดสอบวัดความสามารถด้านการเขียนสรุปความก่อนเรียนและหลังเรียน จากเกณฑ์การให้คะแนน 2 ด้าน คือ 1) การสรุปเนื้อหาสำคัญ 2) การเขียนประโยคและการใช้สำนวนภาษา เป็นแบบทดสอบอัตนัย จำนวน 1 ข้อ

3. เทคนิค KWL Plus หมายถึง วิธีการจัดการเรียนรู้ที่มีขั้นตอน ดังนี้ 1) การเตรียมความพร้อมและให้ความรู้พื้นฐาน 2) การจัดกิจกรรมฝึกทักษะการคิดวิเคราะห์และเขียนสรุปความ ประกอบด้วย 2.1) การนำเข้าสู่บทเรียน 2.2) การฝึกปฏิบัติโดยนักเรียนร่วมกับครู มี 5 ขั้นตอน ขั้นที่ 1 กิจกรรมนักเรียนมีความรู้อะไรมาแล้ว K (What we know) ขั้นที่ 2 กิจกรรม

นักเรียนต้องการรู้อะไรเพิ่มเติมอีก W (What we want to know) ขั้นที่ 3 กิจกรรมนักเรียนรู้อะไรจากสิ่งที่เรียน L (what we have learned) ขั้นที่ 4 การสร้างแผนภูมิรูปภาพความคิด Plus (Mind Mapping) ขั้นที่ 5 การเขียนสรุปความ (Summarizing) 2.3 การสรุปบทเรียน

4. ประสิทธิภาพของชุดกิจกรรมฝึกทักษะการคิดวิเคราะห์ และเขียนสรุปความ โดยใช้เทคนิค KWL Plus หมายถึง คุณภาพของชุดกิจกรรมฝึกทักษะการคิดวิเคราะห์ และเขียนสรุปความ โดยใช้เทคนิค KWL Plus ซึ่งพิจารณาตามเกณฑ์ 75/75

75 ตัวแรก หมายถึง ประสิทธิภาพของกระบวนการเรียนรู้ โดยวัดจากร้อยละคะแนนเฉลี่ยของนักเรียนในขณะใช้ชุดกิจกรรมฝึกทักษะการคิดวิเคราะห์ และเขียนสรุปความ โดยใช้เทคนิค KWL Plus ทั้ง 5 ชุด

75 ตัวหลัง หมายถึง ประสิทธิภาพของผลลัพธ์ โดยวัดจากร้อยละคะแนนเฉลี่ยของนักเรียนในการทำแบบทดสอบหลังใช้ชุดกิจกรรมฝึกทักษะการคิดวิเคราะห์ และเขียนสรุปความ โดยใช้เทคนิค KWL Plus

5. ความพึงพอใจ หมายถึง ความรู้สึกหรือความคิดเห็นในด้านดีที่ผู้เรียนมีต่อชุดกิจกรรมฝึกทักษะการคิดวิเคราะห์ และเขียนสรุปความ โดยใช้เทคนิค KWL Plus สำหรับนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 2 โดยสามารถวัดความพึงพอใจได้จากแบบประเมินความพึงพอใจของนักเรียนที่มีต่อชุดกิจกรรม ที่ผู้ศึกษาสร้างขึ้น ซึ่งมีลักษณะเป็นแบบมาตราส่วนประมาณค่า (Rating Scale) กำหนดค่าออกเป็น 5 ระดับ ตามวิธีของลิเคอร์ท (Likert) โดยพิจารณาจากองค์ประกอบ 4 ด้าน ดังนี้

5.1 ด้านการออกแบบ ได้แก่ ภาษา รูปแบบตรงกับความสนใจของนักเรียน ความสวยงามของรูปเล่ม ขนาดตัวอักษรที่ใช้ในชุดกิจกรรม การจัดตำแหน่งของข้อมูลในแต่ละหน้า และรูปเล่มมีขนาดพอเหมาะสะดวกในการใช้

5.2 ด้านเนื้อหา ได้แก่ เนื้อหามีความเหมาะสมกับการฝึกคิดวิเคราะห์และเขียนสรุปความ เนื้อหาเรียงลำดับจากง่ายไปหายาก เนื้อหามีความหลากหลายน่าสนใจ เนื้อหาในแต่ละชุดมีความเหมาะสมกับเวลา และเนื้อหามีความเหมาะสมกับนักเรียน

5.3 ด้านการสื่อความหมาย ได้แก่ คำชี้แจงสำหรับครู และนักเรียนมีความชัดเจน ใช้ภาษาในการสื่อความหมายชัดเจน ความถูกต้องของภาษาที่ใช้ ข้อคำถามในแต่ละชุดกระตุ้นให้เกิดการคิด และขั้นตอนในการปฏิบัติกิจกรรมชัดเจน

5.4 ด้านประโยชน์ที่ได้รับ ได้แก่ ชุดกิจกรรมช่วยให้นักเรียนมีทักษะในการคิดวิเคราะห์ ชุดกิจกรรมช่วยให้นักเรียนเขียนสรุปความได้ นักเรียนสามารถนำความรู้ข้อคิดจากชุดกิจกรรมไปประยุกต์ใช้ได้ นักเรียนมีความพึงพอใจการฝึกทักษะการคิดวิเคราะห์และเขียนสรุปความด้วยชุดกิจกรรมนี้ และการเรียนด้วยชุดกิจกรรมทำให้นักเรียนรู้และทำงานร่วมกันมากขึ้น